

۲۰۱۹؛ سال جهانی جدول دوره‌های عنصرهای شیمیایی

گزارشی از برنامه‌های اجرا شده در گروه شیمی دانشگاه زنجان

دکتر محمدرضا بافتیان
عضو هیئت علمی دانشگاه زنجان

اشاره

سال ۲۰۱۹ مصادف با گذشت یک صد و پنجاه سال از معرفی جدول دوره‌های در سال ۱۸۶۹ توسط دانشمند روسی، دیمیتری مندلیف بود. به همین سبب یونسکو، سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد، سال ۲۰۱۹ را سال جهانی جدول دوره‌های عنصرهای شیمیایی نامید. این جدول که امروزه در اختیار همگان قرار دارد، حاوی اطلاعات بسیار سودمندی برای فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی است.

هدف یونسکو با بهانه قرار دادن این سال، کمک به معرفی بیشتر نقش شیمی در حل مسائل مختلف جهانی، مرتبط با آموزش، خدمات علم شیمی به توسعه کشاورزی، تولید و مصرف انرژی و ارتقای سطح سلامت در جوامع مختلف بوده است.

انجمن شیمی سلطنتی انگلستان (RSC) برنامه‌های متنوعی برای سال جهانی جدول دوره‌های تدارک دیده بود. اجرای سخنرانی‌ها، تبلیغات عمومی برای معرفی علم شیمی و حمایت‌های مالی از انتشار کتاب و مقاله‌های مرتبط با این سال از جمله برنامه‌های این انجمن بود.

انجمن شیمی آمریکا (ACS) نیز به همین مناسبت جهانی برنامه‌هایی ویژه تهیه کرده بود و پایگاه رسمی این انجمن پذیرا و ارائه‌کننده اخباری بود که از سرتاسر جهان درباره فعالیت‌های صورت گرفته دریافت شده بودند. اخبار درج شده در این پایگاه توسط نهادهای علمی مرتبط با شیمی در سراسر جهان بیان‌کننده فعالیت‌های بسیار جدی برای بزرگداشت این سال بوده است.

زنجان و گرامی‌داشت میراث مندلیف

در مدت این یک سال و همزمان با فعالیت‌های متنوعی که از سوی جوامع علمی و آموزشی مرتبط با علم شیمی در سراسر جهان جریان گرفت، برنامه‌ها و گردهمایی‌هایی نیز به همین مناسبت در گوشه و کنار کشورمان ترتیب یافت که از آن جمله، اقدامات دانشگاه زنجان بود تا در کنار گرامی‌داشت دستاورد

ارزشمند یک شیمی‌دان، علم شیمی به گونه‌ای شایسته معرفی شود و نقش آن در سرنوشت جهان و جهانیان مورد تأکید قرار گیرد. به این مناسبت با همکاری اعضای هیئت علمی، کارکنان و دانشجویان گروه، در ۱۸ آذرماه ۱۳۹۸ مراسمی در ساختمان شیمی دانشگاه زنجان برگزار شد. در این مراسم علاوه بر اعضای هیئت علمی، کارکنان و دانشجویان گروه شیمی دانشگاه زنجان، گروهی از دانش‌آموزان مدارس شهر زنجان به همراه معلمان شیمی خود حضور داشتند. این مراسم با سخنرانی آقایان دکتر سعید سیددراجی مدیر گروه شیمی، دکتر محمدرضا یافتیان نماینده انجمن شیمی ایران و دکتر هاشم شهروسوند عضو هیئت علمی گروه شیمی آغاز شد. در این سخنرانی‌ها ضمن بیان تاریخچه و نقش جدول دوره‌ای در توسعه علم شیمی، به نقش بی‌مانند این علم در زندگی انسان‌ها پرداخته شد.

یکی از بخش‌های جذاب این مراسم برگزاری مسابقه علمی و اهدای جایزه به برندگان آن بود که طراحی و اجرای این بخش را دکتر نعمت‌الله ارشدی به عهده داشت. در جریان این مراسم، از جدول دوره‌ای منحصربه‌فردی رونمایی شد که طراحی و ساخت آن با تلاش و پیگیری‌های دکتر ارشدی انجام گرفت. بنا شد این جدول در محل رونمایی آن همچنان برای بازدید علاقه‌مندان، همکاران دانشگاهی، معلمان شیمی و دانش‌آموزان در معرض نمایش باقی بماند.

یکی دیگر از فعالیت‌هایی که گروه شیمی دانشگاه زنجان در راستای برقراری ارتباط مؤثر با جامعه و تعامل با دیگر بخش‌های آموزشی در سال جهانی جدول دوره‌ای داشت، برگزاری روز جهانی «علم در خدمت صلح و توسعه پایدار» بود. این مراسم در ۲۷ آبان ماه ۱۳۹۸، با حضور تعداد چشمگیری از دانش‌آموزان دبیرستان‌های شهر زنجان همراه با معلمان شیمی خود، دانشجویان دانشگاه زنجان و اعضای هیئت علمی گروه شیمی برگزار شد.

در این مراسم دکتر علی رمضانی در سخنرانی عمومی خود با عنوان «شیمی و اجتماع»، درباره تأثیرگذاری علم شیمی در زندگی انسان‌ها سخن گفت. در ادامه، میزگردی با حضور تعدادی از اعضای هیئت علمی و معلمان شیمی برگزار شد که در آن، ضمن معرفی مشکلات موجود در مسیر آموزش شیمی، روش‌های اثرگذار بر ایجاد انگیزه برای تحصیل دانشجویان در رشته شیمی مورد بررسی قرار گرفت. بخش دیگر این مراسم، بازدید دانش‌آموزان از آزمایشگاه‌های آموزشی و پژوهشی گروه شیمی بود که با استقبال فراوان از سوی دانش‌آموزان بازدیدکننده همراه بود.